

Dokumentacja (fragment) złożona do konkursu na kuratorski projekt
wystawy w Pawilonie Polskim na 57 Międzynarodowej Wystawie
Sztuki w Wenecji 2017.

Artystka: Alicja Kwade

Tytuł: Refleksja wszechświata

Kuratorzy: Nathalie Hoyos, Rainald Schumacher

KONCEPCJA WYSTAWY W PAWILONIE POLSKIM

NA 57 MIĘDZYNARODOWEJ WYSTAWIE SZTUKI W WENECJI W 2017 ROKU

Polski pawilon na 57. Biennale w Wenecji jest miejscem wizualnych i zmysłowych wrażeń, w którym odzwierciedlenie wszechświata lub jego lustrzane odbicie przetłumacza, wzbogaca i powiela zwykłą percepcję rzeczywistości. Prezentacja czteroczęściowej instalacji Alicji Kwade w ramach 57. Biennale w Wenecji jest kontynuacją cyklu wyjątkowych wystaw indywidualnych w polskim pawilonie.

We współpracy z artystką opracowaliśmy koncepcję kuratorską łączącą trzy linie tematyczne: pochodzenie artystki, architekturę pawilonu i estetykę wystawionych prac. Alicja Kwade urodziła się w roku 1979 w Katowicach lecz w wyniku sytuacji politycznej w Polsce opuściła z rodzicami kraj urodzenia i wychowała się w Niemczech. Artystka zalicza się do generacji, która w okresie zimnej wojny emigrowała z Europy Wschodniej na Zachód i czuje się z powodu jej języka i tła kulturowego przynależna do dwóch narodów. Ukształtowane symetrycznie wzdłuż centralnej osi wewnątrz pawilonu stanowi niejako podkład tematyczny do jednej kultury, która się odzwierciedla w drugiej, do jednego wszechświata odbijającego się lustrzanie w drugim. Instalacja Alicji Kwade świadomie operuje podwójną tożsamością, która jest nie tylko dla artystki, lecz również dla wielu innych osób ważnym czynnikiem warunkującym narodowość, język i kulturowe pochodzenie w wyniku historycznej i aktualnej sytuacji w Europie.

Alicja Kwade odniosła w minionych latach międzynarodowy sukces i z dużą dozą humoru udało się jej skondensować istotne zagadnienia naszej fizycznej obecności i percepcji świata do estetycznych i intelektualnie zaskakujących rzeźb i instalacji. Teorie naukowe o powstaniu i cechach wszechświata oraz modele fizyczne obrazujące abstrakcyjne pojęcia takie jak przestrzeń i czas napotykać w jej pracach na doświadczenia naszej codzienności i rzeczywistości. Istotną rolę odgrywa przy tym czas jako niepojęty a równocześnie wymierny fenomen. Odbicia lustrzane, dwudzielność, obroty i zakrzywienia w jej pracach przekształcają naszą percepcję rzeczy i ukazują świat równoległy, w którym rzeczy znajome rozwijają nową wizualną siłę rażenia. Tożsamość przedmiotów staje się wielowarstwowa. Pojawiają się wątpliwości odnośnie rzeczywistości jaką znamy i jaką konstruujemy z fragmentów naszej percepcji. Nasuwają się humorystyczne i lekko podstępne pytania, które pozwalają nam dostrzec w tym co się nam wydaje że widzimy, inną równoległą rzeczywistość. Naturalnie wyglądające obiekty są sztuczne, są trójwymiarowymi drukami przedmiotów lub ich odlewami. Odbicia lustrzane są w rzeczywistości realnymi obiektami lub lustrzanymi sobowtórami które podmieniły ich materialność. Formalna błyskotliwość i estetyczna klarowność dzieł prowadzi poprzez zamazanie granic pomiędzy naturą i sztuką do filozoficznych pytań o narodową i kulturową tożsamość.

SCENARIUSZ WYSTAWY W PAWILONIE POLSKIM

NA 57 MIĘDZYNARODOWEJ WYSTAWIE SZTUKI W WENECJI W 2017 ROKU

/WERSJA SKRÓCONA/

W przedsionku pawilonu jest zainstalowany we wnęce nad przejściem do sali ekspozycyjnej analogowy zegar elektryczny. Jego wskazówki minutowe i godzinowe są nieruchome. Natomiast cyferblat obraca się w odwrotnym kierunku do wskazówek zegara. Możliwe jest odczytanie orientacyjnego czasu lecz wydaje się jakby czas się zatrzymał i upływał w odwrotnym kierunku. Czas przychodzi z przyszłości i porusza się w przeszłość. Zegar odsyła obserwatora do innego, równoległego wszechświata.

Przestrzeń dużej sali ekspozycyjnej podzielona jest smukłymi, prostokątnymi i zwróconymi ku sobie czarnymi stalowymi ramami na segmenty. "Parawany" te wyznaczają drogę wewnątrz pawilonu. Ramy są częściowo otwarte, niektóre są oszklone a niektóre obejmują lustra. Poszczególnymi parawanami umieszczone są obiekty: realne głązy oraz ich odlewy z aluminium, gałęzie drzew i ich odlewy z pomalowanego brązu w odbiciu lustrzanym jak i trywialne przedmioty codziennego użytku oraz regał z książkami i dziełami Mickiewicza po niemiecku i Goethego w przekładzie polskim. Obiekty odbijają się w lustrach, pojawiają się na szkle jako słabsze odbicia albo są po prostu obramowane jedną z czarnych pustych ram. Odbicie lustrzane, realny obiekt albo refleksja na szkle stają się dla zwiedzającego nie do odróżnienia. Każda pozycja w przestrzeni umożliwia inną perspektywę. Niektóre punkty widzenia powodują interferencje a wręcz pokrywanie się odbicia lustrzanego z realnym obiektem. Realna skała jest powielona bezpośrednio jako jej odbicie lustrzane z innego materiału.

Ściany dużej sali ekspozycyjnej są pomalowane na biało. Zwykła szara wykładzina z PCW neutralizuje i redukuje odbicia podłogi w szybach i lustrach.

Przy umiejscowieniu parawanów uwzględniono naturalne i zmieniające się w ciągu dnia warunki świetlne. Zmienne oświetlenie przez świetliki nadaje instalacji spokojnego dramatyizmu. Kilka dodatkowych reflektorów podkreśla poszczególne elementy instalacji. Kilka zasłon dzieli przestrzeń i kamufluje przestrzeń ukrytą i schowaną. Ponadto zasłony nadają elementom szklanym lekkości. O różnych porach bliźniaki jednojajowe będą prowadzić w pawilonie tą samą rozmowę w różnych językach. W ten sposób pojawią się nie tylko przedmioty w tej samej lecz zmienionej formie, lecz również osoby i gesty.

W obydwu niszach na fasadzie budynku umieszczona zostanie rzeźba. Będą to reprodukcje znanych pomników (np. Fryderyk Chopin / Kolumna Zwycięstwa w Berlinie), które zakorzenione są w kulturowej pamięci zbiorowej różnych narodów. Zredukowane do ludzkich rozmiarów utraciły monumentalny charakter i insygnia i jawią się obserwatorowi jako ludzkie, wrażliwe istoty – jako inny wariant ich tożsamości.